

ALTARI- RINGI EI TOHI ASTUDA ÜKSKI PAGAN...

Tallinna 19. hotell
tasuliseks!

**AUTO „KOJAMEHE“ LEIUTAS
JOSEF HOFMANN**

LAMBADA Ühe hiti anatoomia

TÄIELIK NIMEKIRI 1991. A. MUUSIKAKESKKOOLI
OTSA-KOOLI, ELLERI-KOOLI JA
KONSERVATOORIUMI LÕPETANUTEST

Ta lendab mesipuu poole...

10/11/1991

Muusikaleht

Maikua lõppes kuulsas dirigendi Zubin Mehta lepinguga „New Yorgi Filharmoonikute“ ees. Tema järglaseks tuleb meilegi tuntud saksa dirigent Kurt Mäsur — kuid alles hooajast 1992/1993. Mehta aga lõpetas oma töö orkestri juures pärast pikka ja vastustusrikast hooaega — seitse

kuud kestinud juubelihooaega „Carnegie Hallis“, „New Yorgi Filharmoonikute“ residentsis.

● 8 viimast aastat tegutseb Londoni Kuningliku Filharmoonia orkestri dirigendina André Previn. Nüüd ta teatab, et lahkub sellest ametist järgmise hooaja lõpus. Põhjuseks

ajaloole, et tal on lahkunud orkestri muusikalise direktori Vladimir Ashkenazyga temarolli suhtes orkestri kunstilises tegevuses. Previn tunneb end alahinnatuna sellest ajast, kui 1987. aastal asus muusikadirektori kohale vene dirigent Ashkenazy — nii kirjeldab olukorda ajaleht „Internatio-

nal Herald Tribune“. Arvatavasti seob Previn end jälle Londoni Sümfooniaorkestriga, kelle ees tegutses varem aastail 1968—1979. Ja leping seob teda ka Los Angelese Sümfooniaorkestriga, kellega ta käis ka „Carnegie Halli“ pidustusi avamas.

EESTIST

BRASS-STUUDIO LOODUD

Hiljuti huvikeskuse „KULLO“ juurde loodud BRASS-STUUDIO ja tema juht hr. PEEP TAIMLA on usaldusväärsetel andmetel (isiklik vestlus) laetud põnevate ideedega, et Eesti vaskpillimuusikat edendada (koosmäng, rühmatunnid, workshopid jne) esinemisvormiks vaid smoking. Kel huvi, helistage õhtuti 520-834. Pikema ülevaatega lubas hr. P. TAIMLA esineda septembrikuus. Jääme ootama.

„MUUSIKALEHT“ PÕHJUSTAS VARGUSE?

Kümme päeva pärast esimest külalist Kooriühingu Talituse toimus järgmine, seekord palju tõisem — kaasa viidi magnetofone, kassette. Kadus ka valuuta eest muretsetud väärtuslik reporter magnetofon, mida „Muusikalehe“ rahval oli eriline põhjus kadestada. Eks tema intsidendi põhjustaski — oli ju eelmises uudises näidatud aadress ja suupoolistki pakutud. On ikka vennad!

Igavese Tule endise hooldusmaja (Tõnismägi 10) sahistaja

Parimad Läände õppimata

Sõnum puudutab seekord tselomängijaid, äsja Tallinna Konservatooriumi lõpetanud Leho Karinit ja veel studeerivat sir Henry-David Varemada. Esimene plaanitseb sügisest siirduda õppima Rootsimaaale, teine on end sidumas Inglismaaga, kust hiljuti saabus heade uudistega lubadused teda pärast siinsete õpingute lõppu koolitama hakata. HDV käis end näitamas koguni kahes õppeasutuses (Royal North. College of Music, Manchester ja Royal Academy of Music, London), mõlemate reageering on olnud positiivne. Hea on tõdeda, et ühe suunana praeguse kultuuriministeeriumi töös on just noorte välismaaõpingutele kaasaaitamine. Näiteks leiti HDV-le võimalus kompenseerida pool piletihinna. Muidugi tabab krahh neid, kes ainult kultuuriministeeriumi vms. heategevate asutuste-firmade peale loodavad. Muide, kultuuriminis-

teeriumi muusikaosakonna toodest on plaanis lähemalt kirjutada sügisel (vt. ka lk. 11). Välismaaõpingutest veel niipalju, et Saksamaale on plaan siirduda oboemängijal Andres Siitanil ja Toomas Vanal, USA-sse aldimängijal Iris Biinil, mitmed nimed (õppimisvõimalustest) leiata ka meie eelmistest numbertest. Önn kaasa, külamehed!

SELTSKONNAST

Üle mitme-meite aasta raadiost tuntud saatesarjade „Õige valik“ ja „Tähemäng“ traditsioonide hulka kuulub ka igasuvine auhinnamatk Eestimaa paremaks tundmaõppimiseks kogenud ekskursioonijuhi V. Ranniku juhatusel. Nüüd, rännates mööda Harju- ja Raplamaad sai selgeks, et vilunud rännakrühmlastele Eestimaal enam tundmatuid paiku vististi ei leidu ja traditsiooni peab muutma. Kuidas täpselt, seda näitab tulevik. Igatahes on

rõõm nentida, et aastate vältel on välja kujunenud väga abivalmis ja heasoovlik muusikalembeste inimeste seltskond, millesse kuulumine on suisa rõõm. Loodetavasti seltskond ei lagune ka tulevikus.

Mart Vainu

JÄLLE UUS MEES

Koorijuhtimise kateedri juhataja kohale on esitatud K. Arengu lahkumisalve järel kandidaadiks hr. Ants Soots, kellel on ka üliõpilaskonna poolehoid. Tuleb vist jälle (nagu P. Lassmanni puhulgi) ametissenimetamine, sest teisi avaldusi juhataja kohale pole laekunud. K. Arengu sõnusti peab järgmine aasta saama üleminekuaastaks, kus viiakse osaliselt sisse valikaineid, lastakse tudengitel rohkem ise otsustada, käribatakse kateedri tohtut koosseisu (50) jms.

Tallinna 19. hotell tasuliseks!

Tasuta õnnestus külalistel Heliloojate Majas asuvat väikest hotelli (3—4 kohta) kasutada seni, kuni asja korraldas maja direktor Aksel Pajupuu, s.t. pea k.a. aprilli lõpuni. Vähemalt ei laekunud sealte hotelli omaniku, Muusikafondi, kassasse midagi. Nüüdsest on hotell tasuline! P.S. Kui asja vaagima hakati, sai solvunud majadirektoril hing täis ning ta ähvardas lahkumisega. Tema üllatuseks soov rahuldati. Oletame, et AP-d vedas alt kõrgendatud enesekindlus. Näib, et liberaalne sovietslikkus hakkab ka Heliloojate Majas otsa saama.

Võrdluseks: 1 kuuga laekus MF kassasse hotelliüüri 600 rubla. Leelo-leelo!

Hotellisahtaja vennapojad

Eesti Meestelaulu Seltsi juhatuses (25.05)

- mitmed koorid kasutavad arveidusteks Seltsi kontot ja raamatupidamist. Otsustati, et selle eest peaks ka midagi tasuma. Korrektsetele „klientidele“ on ette nähtud soodustusi
- määrati EMLS eriauhind rahvusvah. sarjivõistlusest „Viva la Musica“ osavõtnule (slovakk V. Kovacik)
- nenditi, et J. V. Jannseni aumamba püstitamiseks on kogutud Seltsis ligi 4000 rubla
- otsustati jätkata agitatsiooni laulupeo-aasta muutmiseks

1995. a.-lt 1944. aastale. (Tegu on üllameelne, sest Seltsi idee — korraldada 1994. aastal ise Tartus laulupidu — kahvatab nüüd

- hakkab valmis saama meeskooride seltskonnalaalude kassett
- otsustati ajutiselt peatada ajalehe „Eesti Laulumees“ väljaandmine, kuna on liiga vähe tellimusi
- 30. juunil Ungarist lahkuva viimase NL sõduri puhul teatakse saata sealsetele sõpruskooridele õnnitlusi
- järgmine kokkusaamine on 6. juulil Tallinnas

Tallinna Konservatooriumi Nõukogus (31.05):

- kinnitati uueks õppe- ja teadusprorektoriks dots. Peep Lassmann, kes asub oma ametikohuseid täitma 1.-st septembrist.
- 3. lugemisel oli Tallinna Konservatooriumi Põhikiri, kuhu tehti rida parandusi ja täiendusi.
- keelpilli kateedri juhatajaks valiti dots. Toomas Velmet, lavakunsti kateedri juhatajaks dots. Kalju Komissarov ja kammeransambli kateedri juhatajaks dots. Marje Lohu-aru
- arutati audoktorite kandidaate, kelleks esitati kateed-

rite poolt Veljo Tormis, Roman Toi ja Harri Kiisk.

Heliloojate Liidu Eestseisuses (13.06)

- Arutusel olid
- ülevaade „Eesti muusika päevade“ kavast (toimuvad oktoobris Tallinnas)
- Aksel Pajupuu lahkumine HL Maja direktori kohalt ning vastavad uued lahendusvariandid
- muusikaalased aastapreemiad, preemiate statuudi muutmine
- muudatused Muusikafondi põhikirjas
- HL uued liikmekaardid

TALLINNA MUUSIKAKESKKOOLI XXVII LEND

Ullar Aedna — klarnet (õp. H. Suurvälgi); Mari Amor — muusikateooria (õp. T. Siitan); Kaspar Eisel — löökpill (õp. R. Roos); Alo Ergma — klarnet (õp. U. Uksik); Piret Hinrikus — klarnet (õp. U. Uksik); Aleksander Hännikainen — oboe (õp. T. Loorits); Liina Jantson — viiul (õp. U. Kristian); Lasse Joamets — viiul (õp. metoodik I. Tivik); Elina Kaarmäe — koorijuhtimine (õp. A. Mäeots); Piret Kangron — klaver (prof. B. Lukk, õp. L. Orgse); Rait Karm — klaver (õp. I. Ilja, õp. E. Saviauk); Kersti Kelder — kompositsioon (õp. M. Kuulberg); Margus Koit Kivistik — klaver (prof. B. Lukk, õp. U. Sisa); Sigrid Koplimaa — koorijuhtimine (õp. A. Mäeots); Andu Kõiv — löökpill (õp. R. Roos); Veronika Lanberg — koorijuhtimine (õp. E. Kõrgemägi); Elo Liivat — koorijuhtimine (õp. E. Kõrgemägi); Mari

Mandre — klaver (van. op. L. Jõks); Ain Merila — koorijuhtimine (õp. E. Eespere); Elo Mägi — oboe (õp. T. Loorits); Ulla Mölder — klaver (prof. L. Mets, õp. M. Katsuba); Pille Oja — koorijuhtimine (õp. E. Eespere); Esko Oja — kompositsioon (dots. L. Sumera); Evelin Ojalo — koorijuhtimine (õp. K. Rööp); Kai Ploom — klaver (õp. L. Orgse); muusikateooria (õp. T. Siitan); Maris Puskar — muusikateooria (dots. H. Taak); Reet Rea — oboe (õp. T. Loorits); Siim Selis — klaver (dots. V. Roots); Malvi Sepp — viiul (prof. E. Lippus); Marika Sikke — viiul (õp. N. Murdvee); Anu Tali — koorijuhtimine (õp. E. Kaarepere); Kadri Tali — koorijuhtimine (õp. E. Kaarepere); Nele Tamkõrv — koorijuhtimine (õp. E. Kaarepere); Piret Tamkõrv — metsasarv (van. õp. A. Ots); Ivar Tillemann — trompet (van. õp. A. Ots); Elke Unt — koorijuhtimine (õp. R. Ratassepp); Katrin Vaht — viiul (õp. T. Peäske)

Muusikakeskkooli järgmine lend praegusele oode laulmas.

L A M B A D A

Kuna trükkitoimetamise hetkeks jäi meil leidmata noodikirjas variant, on toodud noodikiri mahakirjutus lindilt.

PUUDUV KIRJANDUS (PK)

Ülaltoodud pealkiri omab ka praktilist tähtsust. Nimelt tähistame kõik selles rubriigis ilmuvad kirjutised, olgu see siis retsensioon või lühikirje. Teie ülesandeks jääb meile kirjutada ja teatada, millist raamatut, nooti, CD-d, heliplaati jm. Te sooviksite näha Eesti muusikaraamatukogudes või millisest raama-

tust võiks „Muusikaleht“ midagi avaldada? Kord (pool)aasta jooksul võetakse ettepanekud kokku ja summeeritakse. Enim häält saanud raamatud, noodid, plaadid jm. tellitakse võimaluse piires ka Eestisse.

P.S. Kaasalööjate vahel loositakse välja üks hinnaline heliplaat. Loodame aktiivset kaasalöömist! Aadress sama, mis alati, lisage vaid tähed PK.

ÜHE HITI ANATOOMIA

Juba üle 2 aasta levib maailmas üks laul. Nurgelise rütmiga, masinlik, aga siiski nõtkes. Lisaks midagi rahvuslikku, mis kõlab nagu lõõtspill. Naisehääli alustab kõrgelt, meloodia õõtsub ülevalt alla. Laia ulatusega, kuid siiski kontsentreeritud ja resolootsele laulule lisab lõõtsahäl fraasi lõpul väikesi sähelavaid helke. Tantsulise energiaga võtab ridade vahel sõna rütmiparaat. Omapärast eksootilist atmosfääri tugevdavad *Sprechgesang*-laadsed naishääled, mis poetavad vahele aafrikalikult kõlava „ayayay“ — näiliselt osavõtmatute inimeste spontaansed imetus- või imestushüüded. Pala lõpeb n.ö. tagasitõmbuva järelmänguga. Spetsiifiline, isiklik, kordumatu suubub üldisesse, silmapaistmatusse. Tähelepaneliku kuumalaise aeg on nüüd möödas (ka erootiline naisehääli vaikib) ja antud rütm tuleb veel vaid tantsides järgida.

Rahvusvahelise tiitliga *Lambada* by *Carioca** varustatud šlaager kuulus 1989. aasta suurimate hittide hulka. Päevast päeva kõlas see palju kordi raadio noorte- ja estraadisaadetes. Kümnel Euroopa maal müüdi singel 1989. aastal 1,5 miljoni eksemplaris. See on võrreldav Elvis Presley või *Beatles*'ite tippmenuga. (Võrdluseks: sir Georg Solti't autasustati „kuldse bareti“ aumärgiga, kuna tema Wagneri-plaadistuste kogutiraaz Euroopas on 250 000. See arv saavutati mõne üksikteose ja kümne ooperi plaadistusega rohkem kui kolme aastakümne jooksul.)

Carioca Lambada paistab muusikatööstuses olevat täistabamus, nagu seda mõnikord tuleb teie massikaupade rutiinises tootangus. Autor *Chico de Oliveira* oli küllap isegi üllatunud oma sünnitise üli-suurest menust. Ei leidu ühtki kindlat

retsepti ebatavalise menu saavutamiseks. Võib-olla vaid see, kui osa võtab superstaar, ent siingi... Vaid mõni tähtsusetu pisiasi ja välja ei tule midagi. Sagedasemad õnnestumised estraadimuusikas on võib-olla ainult teravmeesel Andrew Lloyd Webberil*. *Lambada* by *Carioca* puhul mängib kindlasti rolli ka selle sünnimaa. Brasiilia on pulbitsevam sulatuskatel kui USA või Euroopa. Kariibi meri on lähedal, Aafrika etniline kaal tugevneb juba selletagi plahvatuslikus segapopulatsioon. Portugali keel lisab võlu. Olgugi, et ta on tänu Brasiiliale muutumas maailmakeeleks (Läänemaailmas on ta kätte saanud prantsuse ja saksa keele, asudes inglise ja hispaania keele järel niisiis juba kolmandal kohal), mõjub ta võõrapärasena, eksootilisema ja ligipääsmatamana kui igituttav inglise keel. Ühenduses muusikaga kõlab ta vähem sujuvalt kui hispaania või itaalia keel. Nende romaani keelte selgetele vokaalidele seab ta vastu libisemised, nasaal- ja susisevad häälikud ja tema painduv stiil meenutab pigem slaavi- kui ladinapärasust. Sissetunginud regionaal- ja dialektsõnad ning Aafrika evokatsioonid täiendavad Brasiilia laulutekste värsket idioomina, mis oma eredusega astub polüglotse maailmamuusika kõrvale.

Brasiilia on samba ja bossa-nova tantsukarakterite kodumaa. *Lambada* — samuti tolle segakultuurilise olukorra produkt. Ta tekkis troopilises põhjas, Bahia osariigis, mille seosed Kariibiga on eriti tugevad. Bahiast levis ta välgikiirelt Brasiilia suurriikidesse ja siis kogu maailma. *Lambada* „muusikatööstuslik“ suunitlus on ilme. Rahvuspärasus on siin lähtepunkt ja võrts.

Lambada. Polydor, LP, 1990

Ülemaailmne *Lambada*-palavik sai kahtlemata alguse kirjeldatud meloodiast — *Lambada* by *Carioca*, mis on otsekui veohobune, kes kõiki teisi sama tüüpi palu enda järele tõmbab. Firma „Polydor LP“ pakub veel 13 *lambada*, mis oma sugestiivsusest jäävad eelmainitust rohkem või vähem maha. Sealhulgas on populaarse *Luiz Caldas*' ja sonoorse *Margareth Menezes*'i meloodiaid. Mõni neist mõjub pikantselt ja eredalt. Näiteks *Nano Cordeli Dioida*, mida kannab paindlik rütm. Ikka ja jälle tungib läbi ka traditsiooniline aafrikapärasus. Nii on *Roda Baiana*'s, mis algab omalaadse sõjaväemuusikaga ja peidab endas lauluga vahelduvaid — kord nappe, kord pikemalt korratud — kõnelaadseid „yayaya“ löike. *Tenda do Amor* leidub kõigepealt rockipäraseid rütmilööke. Lõpus pääseb siiski jälle maksvusele Aafrika — väikesest fraasilaadsetest rütmisegmentidest koosnevad tempivad koorirepitiioonid. Kõigile *lambadadele* on omane kitarr *folk*soundi ja pehme vetruva süntesaatorikõla perfektne segustamine. Minuti-pealt on tasakaalustatud ürgmets ja suurlinn, vahenditus ja äärmine rafineeritus ülepiitsutat häälekõla ja varjundirikas süntesaatorikäsitlus.

Kõik palad tunduvad olevat kaubandus-esteetiliselt kujundatud ja ära kindlustatud. Nad on loonud uue muusikamoe. See võib olla kiiresti mööduv, peagi unustatav päevamood, aga *Lambada* by *Carioca* kui *evergreen* jääb püsima kindlasti. Väikese ja vägevana läbib ta muusikalise tarbekauba ilmetuse. Selles on kvaliteetid, mida saab nimetada, seletada, analüüsida, aga on ka kild salapäras täiuslikkust nagu sünnib ainult geeniusete (olgu siis Schuberti, Gerschwini või Paul McCartney) käes.

„Musica“

H. Elleri nim. Tartu Muusikakooli lõpetajad

klaver
Gartštein, Jelena — õp. I. Sapina
Kolomainen, Daniel — õp. K. Leivategija
Levitšajina Irena — õp. T. Usk
Rand, Janika — õp. R. Ernstson
Reidolv, Katre — õp. E. Arro
Schotter, Riina — õp. A. Antzon

viiul
Ross, Juta — õp. A. Sillaste
Raidšalu, Karmen — õp. A. Leivategija
Reimand, Kaari — õp. A. Sillaste

saksofon
Soobik, Kaido — õp. M. Vahemets

laul
Tammemägi, Sigrid — õp. A. Kõiv
Kaiv, Elin — õp. J. Suik
Rohtla, Eve — õp. A. Kõiv

koorijuhtimine
Aavik, Astra — õp. K. Herne
Küllerkup, Anne — õp. V. Uibopuu
Lätt, Hedvig — õp. A. Ritsing
Nisu, Merle — õp. A. Ritsing
Nuume, Katrin — õp. P. Lokk
Rebane, Eva — õp. V. Ilvik
Saue, Neeme — õp. L. Breede
Siniias, Margot — õp. V. Lepik
Ross, Peter — õp. P. Lokk

G. Otsa nim. Tallinna Muusikakooli 1991. a. lõpetajad

klaver
õpetaja ja kontsertmeisteri kutsega
Inna Anikina, Aneta Kornilova, Nađežda Razuvajeva, Merje Vahula — kiitusega, Kadi Valgma, Olga Vargin.

viul
õpetaja ja orkestriaristi kutsega

Andri Kadarik, Anu Oopkaup, Riina Treve.

puhkpillid
õpetaja, orkestriaristi ja harrastuskollektiivi juhi kutsega

Jaana Enok, Kaupo Mägi

rahvapillid
õpetaja, orkestriaristi ja harrastuskollektiivi juhi kutsega

Meelis Indlo, Ly Kalvi, Anu Liivisalu, Jaak Lutsuja, Inna Portnaja, Siim Randla, Marko Tiitus

klassikaline laul
koori- ja vokaalansambli artisti kutsega

Heli Niitväli — kiitusega, Illinor

Siebold, Piret Tatär

koorijuhtimine
koorijuhi ja muusikaõpetaja kutsega

Pille Olde, Anu Teinfeldt, Anna-Maria Viitmaa

estraadiorkestri pillid
orkestriaristi ja harrastuskollektiivi juhi kutsega

Tiit Malleus

estraadiorkestriaristi kutsega

Olavi Oismann

ESMUKATEOOLIA
õpetaja kutsega

RAHVUS-
Kristi Georg, Ivi Raura — kiitusega ja vokaalansambli artisti kutsega

lk. 8 lk. 12

BRIDGES OF SONG — LAULUSILLAD

... toob Tallinnasse tuhandeid lauljaid Eestist, USA-st ja teistest lääneriikidest ning teist sama palju Venemaalt, Ukrainast, Leedust, Lätist, Valgevenest, Gruusiast, Armeenias ja Moldaaviast. 7. juulil kell 16.00 ühendab see kümnete rahvaste esindajatest koosnev hiigelkoor oma hääled parema maailma ja kultuuri õitsengu nimel.

Lisaks muusikutele on korraldajad kutsunud Tallinnasse ka ülemaailmselt tuntud poliitikuid, majandusnimesi ja kultuuri tegelasi.

● 4. juulil avatakse „Eesti Näituste“ Sinises paviljonis fotonäitus „USA täna“.

● 5.—7. juulini toimub „Laulusildade“ egiidi all Ida/Lääne majandussuhete konverents, mille organiseerijaks on Eesti—Ameerika Kaubanduskoda ja kuhu oodatakse esinduslikku ettevõtjaskonda nii Idast kui Läänest.

● Tänu a/s „Laulusillad“ ettevõtlikule majandamisele on selle juurde loodud kontserbüroo, esialgse nimetusega „VoxEst“. Kontserbüroo on tegutsenud 1990 aasta novembrist alates ning koostanud 1.—6. juulini toimuva 15 kontserdist koosneva „Oratooriumide ja kantaatide nädala“. Õhtuid sisustavad alljärgnevad koorid:

- Pacific Chorale (USA), dirigent John Alexander,
- Star-Scape Singers (Kanada), dirigent Kenneth G. Mills,
- „Frankfurter Kantorei“ (Saksamaa), dirigent Wolfgang Schäfer,
- koor „Latvia“ ja Läti Rahvuslik Orkester, dirigent Paul Mägi,
- Riiklik Kammerkoor (Moskva), dirigent Valeri Poljanski,
- Eesti Filharmoonia Kammerkoor, dirigent Tõnu Kaljuste ja külalisdirigendiks Paul Hillier (Inglismaa),

Intervjuu noorherra TIIT OJAVESKIGA

Kuidas oled rahul „Oratooriumude ja kantaatide nädala“ ettevalmistustega?

Kõik laabub normaalselt.

Algselt oli ju kirikute poolt väikest vastuseisugi?

Seda võis mõista. On ju kontserdi algul ja lõpul jumalateenistused. Võib arvata, et poleti ostnud inimene on maksnud ka jumalateenistuse eest! Siiski, kogu maailmas on selle dilemma eest silm vaimselt kinni pigistatud. Eks teistpidi võib hea kontsert ka kirikule uusi koguduseliikmeid juurde tuua.

Kuidas saab kirikutes pileteid müüa, kui seal pole kohtigi teada?

Tõesti, esimene, millega kokku tuli puutuda, oli kirikute kaardistamine. Olid küll mõningad kaardid vanast ajast, kuid need meid ei rahuldanud. Nüüdseks on see protsess läbi viidud ja täpsed andmed olemas.

Huvitav oleks teada, kui suured kontserdisaalid on meil Tallinnas kasutada?

Suurima istekohtade arvuga on Kaarli ja Jaani kirikud — mõlemad 1200. Toomkirikus võib arvestada 700 kohaga, Olevistes ca 800-ga, Nigulistest vähem. Usun, et andmed on vettpidavad, iga inimese peale on arvestatud tubli 50 cm istepinda.

Aga peale kontsertide andmiseks mõeldud Halliste kiriku on ju ka teistes suurepärane akustika, kontserdiõhustik. Kui kontserdibüroo „VoxEst“ pärast „Laulusildade“ üritusi püsima jääb, ehk kasutate neidki?

Kõik võib olla.

Kust tulid „Laulusildade“ suurimad sisetulekud? Williamsi miljonitest?

Temapoolne abi oli oodatust palju väiksem. Põhilised sisetulekud on sponsorigelt, tublisti „kosutas“ meid ka sümboolika müük ning mõned head ideed, näiteks samaaegselt majanduskonverentsist jm.

Kas sponseeriti rahas või natuuras?

Nii ja teisiti. Põhiliselt küll rahas, aga näiteks paljud laulupeo loterii auhinnad on Tallinna valuutakauplustelt. Meile tuli vastu ka EKE Tehnokeskus, kes nõustus projekteerima ja ehitama poodiumid Kaarli kiriku kontsertide tarbeks. Tõsi küll, selle eest sai kõvasti makstud.

Sellega oli ju seotud väike vahejuhtumike? Ehk avad lähemalt?

Alguses oli kavatsus viia lava ka üle altari. Kõik oli juba plaanitud, kui selgus, et nii ei tohi! Põhjuseks — altariringi ei või astuda ükski pagan. Nüüd olemegi lava planeerinud kahele poole altarit. Akustilises mõttes kindlasti kaotame, kuid kombeid tuleb austada!

Kas maksite kirikutele ka tüüri?

Oldi ilma nõus. Võib-olla saame tasuda näiteks ka sellega, et jätame mainitud lavapoodiumid pärast kirikutele.

Pisut esinejatest. Milliseid honorare pidite maksma (suurusjärg)?

Õnneks saime ka siin kuidagi hakkama — väga paljud esinevad ilma honorarita. Samuti oli meiepoolne palve (tingimus), et makstaks ise kinni sõidukulud Tallinnani.

Kas selliste ettekirjutuste tõttu jäid nii mõnedki „kuumad ja kuulsad“ tulemata?

Tõesti, näiteks inglaste „The Sixteen“, kelle ees jäime maksujouetuks. Soom-

AMETLIKULT

— kammerkoor „Eesti Projekt“, dirigent Anne-Liis Treimann,
— Eesti Rahvusmeeskoor — RAM, dirigent Eri Klas.

P.S. Pääsmed vabamüügil alates 11. juunist „Eesti Kontserdi“ eelmüügikassas. Kassa avatud 13.00—18.00; laupäev, pühapäev suletud.

Paljude suurte muusikute austav külaskäik Tallinnasse näitab, et meie ilusad pealinna on võimalik rikastada tipp-sündmusega ja lähendada Euroopale. Eelkõige tuleb aga ise aktiivne olla!

Meeldivaid muusikaelamusi algavaks suveks!

Tiit Ojaveski, kontserdibüroo „VoxEst“ juhataja

MITTEAMETLIKULT

laste tuntud Tapiola kammerkoor aga ei saanud tulla seoses ooperipidustuste venimisega. See koor on siiski lubanud oma kõrvalejäämist kuidagi tulevikus kompenseerida.

Kus hakkavad külalised elama? Hotellis „Olümpia“.

Palju maksab praegu ööpäev „Olümpias“?

Peab arvestama 80—100 rublaga.

Kas see ei hirmuta? Paistab, et mitte.

Ameeriklasi küll. Kas esialgu mainitud superarv 20 000 ameerika lauljat on jõus?

Pärsia lahe sõda ja nn. „Balti Jaanuar“ on seda arvu kõvasti vähendanud. Muidugi on asi ka selles, et Williams ei organiseerinud sellist bürood kui meie siin.

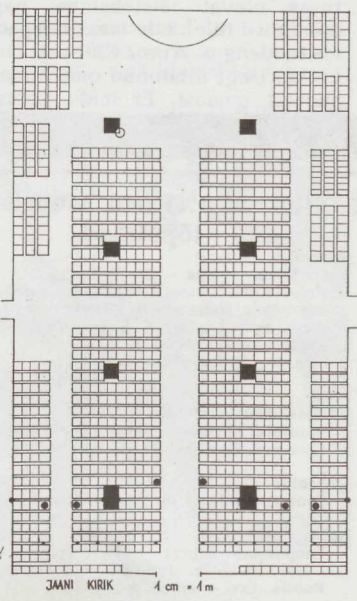
Nüüd läks jutt küll „Laulusildade“-festiivali peale. Lõpetuseks Sinu prognoos — kas „VoxEst“ ikka jääb püsima?

Loodame .

Mart Vainu

Jaani kirik, 1200-kohaline kontserdisaal Tallinna kesklinnas.

JAANI KIRIK 4 cm = 1 m

LAULUSILLAD

RAHVUSVAHELISED KOORIFESTIVALID, KONKURSID ja LAULUNÄDALAD 1991. aastal

● Nii on ära toodud kooride nimed, kes
kavatsevad erinevatele konkurssidele sõita.

Toimumise aeg, riik, linn	12.—15. september 1991 Saksamaa, Wolfenbüttel	10.—13. juuli 1991 Itaalia, Gorizia	19.—25. august 1991 Tšehhi-Slovaki Liit-Vabariik
--------------------------------------	--	--	---

Ürituse nimetus, kooriliik	Noortekooride kohtumine „EUROTREFF“	sega-, mees- ja naiskoorid Koorikonkurss (polüfoonia, kaasaeg, rahvalaul ja selle töötused)	Rahvusvaheline Laste- ja Noorte kooride (ilma mees- häälteta) suvekohtumine
---------------------------------------	--	--	---

Registreerimise tähtaeg	15. veebruar 1991	30. aprill 1991
--------------------------------	-------------------	-----------------

Aadress	Arbeitskreis Musik in der Jugend Landesverband Niedersachsen Adersheimer Str. 60 D-3340 Wolfenbüttel	34170 Gorizia Piazza Della Vittoria 44 Casella Pastale 7	The Festorg. Bureau P. O. B. 534 111. 21. Brague 1 CSFR
----------------	--	--	---

Osavõtu tingimused. Esitatavad materjalid	kuni 40 lauljat; kassett, m/v	Osavõtumaks 50 000 liiri, Pärast registreerimist saade- foto, koori annotatsioon, koorijuhi iseloomustus, noodid, mille teksti sisu itaalia keeles, kava pikkus 20 min.	Esinemisprogramm 30 min.
--	-------------------------------	---	--------------------------

Toimumise aeg, riik, linn	14.—17. november 1991 Austria, Viin	1.—5. juuni 1991 Soome, Tampere ● „Kaleva“ SK	24.—28. oktoober 1991 Brasiilia, Porto Alegre
--------------------------------------	--	---	--

Ürituse nimetus, kooriliik	Rahvusvaheline „Franz Schuberti konkurss“ mees- ja segakoorid	Tampere Sävel '91 koorifestival. kõik kooriliigid ja ansamblid	Rahvusvaheline koorifestival „Porto Alegre“
---------------------------------------	---	--	--

Registreerimise tähtaeg	15. mai 1991	28. veebruar 1991
--------------------------------	--------------	-------------------

Aadress	Schubert-Gesellschaft Wien-Lichtental Marktgasse 40 A-1090 Wien, Austria tel. 34-7301	Tullikanariaukio 2 33100 Tampere tel. 931-196-172	90240 Porto Alegre R-65 Brazil tel. 0512-22-56-25 tlf 51-8249
----------------	---	---	--

Osavõtu tingimused. Esitatavad materjalid	Osavõtumaks 100 Austria šillingit, koorile — 2000 öS. Võimalus leida vahetuskoor, kes kannab toidu- ja majutus- abil. kulud. Programm 10 min. I 30 000 öS II 15 000 öS III 8 000 öS Eriauhinnad 10 000 öS	Osavõtumaks 300 FIM Majutus ja toit oma kulu ja kirjadega või vahetuskoori abil.
--	---	---

JEUNESSES MUSICALES

Sellise nimetuse all tuntud asutis organiseerib muusikutele kursusi ja seminare üle kogu maailma. Ampluaa on lai — lisaks traditsioonilistele instrumentidele (klaver, keel- ja puhkpillid) toimuvad kursused ka sümfonia-, keelpilli- ja kammerorkestritele, improviseerijatele, helilooja-

tele, folkloorihuvilistele, samuti salongimuusikast, Alexander-tehnikast jm. Kursuste süsteemis eristatakse neli astet, algajapoolsetest muusikutest proffideni välja.

1991. aasta JM-bülletäänis on N. Liidust ja Baltimaadest esindatud vaid Eesti Vabariik, seda kogunisti kahe kursusega: klaverimängijatele (24.—29. 06, õppejõud Klaus Schilde) ja heliloojatele (15.—21. 07, õppejõududeks meie heli-

loojad). Meil on asja vedama hakanud hr. Toomas Kahur ERSOst kelle telefonil 434120 saab ka registreerida. Suur tänu talle! Hakkas silma ka kaks suuremat JM-kollektiivi: JM Maaailmaorkester ning JM Maaailma Noortekoor, mille Euroopa-turneed juhhib juulis-augustis hr. Tony Kaljuste (nimevariant brošüürist). Kooris laulab ka 6—7 eesti noort. Mõlemad kollektiivid on palutud Barcelona olüm-

piamängude avamisele 1992. aastal.

Eksootikahuvilistele! Toome võimalike otsekontaktide arendamiseks ära nimestiku esimese ja viimase aadressi: ARGENTINA, Juventudes Musicales, c/o Sergio Bacigalupo, Amnabar 2184 1428 Buenos Aires, tel. 311 47 85; ZAIRE (Aafrikas), Jeunesse Musicales, P.O. Box 16.505 KIN I, Kinshasa, tel. 80 918. Rõõmsat pealehakkamist.

Käesoleva aasta Jüripäeval viibis allakirjutanu Põhja-Setus Värska asulas ja sai osa põnevast sündmusest — kirmaskist.

Kui keskaegsel Saksamaal kirikulaatu (sks. k. Kirchmesse) korraldama hakati, ei olnud ühelgi setul sellest veel sooja ega külma. Veel setudest — ei saaks ütelda, et eestlaste muistne vabadusvõitlus sakslaste vastu setud just puutumata oleks jätnud, aga niipalju ehk küll, et vene õigeusu kirik saalkandis oma mõju-piirkonna säilitada ja Petseri kloostrit 1473. a. asutada võis. See asjaolu kujunes üheks määravaks väikese rahvakillu kujunemisel. Samas lähendas eelkristlike uskumuste ja traditsioonide visa säilitamine ning sarnanes keel teda ülejäänud Eesti alaga. Kui aga vene usk setu rahva üle suuremat mõju hakkas saavutama, segunes vana animistlik mõttelead rõõmsasti uuega. Unustamata vanu kombeid, võeti aegamööda omaks uued tähtpäevad ja sobitati nad omvahel. Näiteks surnute mälestamine kord aastas või tihemini on tegelikult paljude rahvaste ürgne tava ja vene õigeusk ei keelanud seda ära (vastupidiselt katoliiku kirikule), kuigi jättis sellele oma pitseri.

On aeg tagasi pöörduda meie kirjatüki alguse juurde ja selgitada lugejale, mis-sugune seos on saksa kirikulaatadel surnute mälestamisega Setumaal. On vana tõde, et kus on koos palju rahvast, seal läheb kaup hästi ja kus mujal võis tol ajal nõnda palju rahvast koos olla, kui mitte suurtel kirikupühadel. Ja kui saksa sõna „Jahrmarkt“ leidis endale Venemaal peale vastava kombe ülevõtmist ka venekeelse vaste „jarmarka“, siis asjaliku maarahva suus sai „Kirchmess-ist“ kirmes (Põhja-Setus kirmask). Värska kirik ehitati ja pühitseti pühak George'i nimele selle sajandi algul. Suur kirikupüha, pühaku nimepäev, on sobiv aeg ka surnuaial käimiseks ning lähemalt ja kaugemalt kokku tulemiseks.

On lausa ime, et kirmaski-traditsioon elab tänini, vaatamata kõikidele võimuvahetustele ja tapalagutele, mis on vahepeal üle maa veerenud. Kui nõukogude võim ei ole rahvatraditsiooni tappa suutnud, siis tõsise löögi on ta sellele ometi andnud. Traditsioonilise kultuuri kandjate hulgast on kadunud keskealiste põlvkond, eriti on see märgatav hommikul jumalateenistusel (kirik avatakse juba kell 8). Sellele järgneval surnud perekonnaliikmete mälestamisel nägime siiski ka seda osa külarahvast. Tseremooniast, kuidas kirikusid ja neile fanaatiliselt järgnevad inimesed lauluga ümber kiriku kõnnivad, jälgisid paljud kokkutulnud vaid kiriku ümber paiknevalt surnuaialt, ise selles osalemata.

Jumalateenistusele järgnev surnute mälestamine on päeva sisuline kõrgpunkt. Vana kombe kohaselt on otse hauale kaetud rikkalik söömaag, millega sugulased manalasolijaid mälestavad. Eriliseks auks kadunukestele on, kui papp kohale saab ja hingepalve peab. Mälestamine söömise kaudu on perekonnale kui vaimse sideme saavutamise viis esivanema(te)ga, kelle hinged kindla veendumuse kohaselt samuti kohal viibivad. Järelikult, mida rohkem inimesi hauda juures läbi käib ja mida tühjemaks haud toitudest jääb, seda tugevam on saavutatav side. Just siin ühinebki vana animistlik traditsioon (usk esivanemate hingedesse ja sideme saavutamisse nendega) vene õigeusuga (kiriklik jumalateenistus). Tänapäevasele on neil puhkudel haudadel ka itketud, mis on muide eelkristlikust kombestikust pärit ilming.

Tähtpäev laadapäevana on ilmselt oma tähtsuse minetanud, kuna Nõukogude riigis pole lihtsalt enam millegagi kaubelda. Vähemalt seekord ei näinud ma kusagil, et keegi oleks väljaspool kohalikku kauplust midagi ostnud või müünud. Kui päeva sisuliseks kõrgpunktiks on surnute mälestamine, siis folkloorihuvilise seisukohalt ei ole vist mitte vähem tähtis küla noorte kogunemine kiigele päeva õhtupoolikul. Tõsi küll, tänaseks on nendest kunagistest noortest saanud vanamemmed-taadid, kes siiski seni kindlalt kiigele tulevad, kuni nad on veendunud, et on olemas põlvkond, kes nad välja vahetab. Tuleb aga kohe lisada, et see aeg pole vist enam kaugel, sest lauljate-tantsijate hulgas oli juba üsnagi palju nooremaid inimesi märgata. Värska kiigeplatsi täitsid ohjeldamatu setu laul ja tants hea mitu tundi, ilma, et osaliste väsimust märgata oleks olnud.

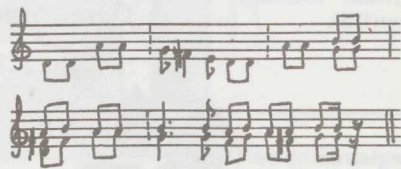
Kui asjasse mittepühendatud inimene äkki setu laulu kuuleb, võib see talle mitte ainult eksotiilsena, vaid lausa eemale-tõukavana tunduda. Aga see, mis on ühele eemaletõukav, on teisele sageli meeldiv ja rahuldustki pakkuv. Minu kogemused setu laulu tundmaõppimisel pole just eriti suured. Mõned aastad tagasi, kuuldes seda esmakordselt, tundus see mulle üna imelikuna. Kindlasti on selles olulist rolli mänginud minu sündimine ja kasvamine linnakultuuri ja Põhja-Eesti rahvalaulutraditsiooni mõju-piirkonnas. Selleks, et setu laulutraditsiooni sisse elada, on vaja rohkem kui paar kuulamis-kogemust.

Et asjasse rohkem selgust tuua ja anda parem ettekujutus Värska kiigeplatsil toimunud, on siinkohal paslik lugejale tutvustada või meelde tuletada setu laulu iseärasusi.

1. Põhiviisi esitab eeslaulja üks. Viisirea kordamisel esitavad kaasalauljad seda suuremate või väiksemate meloodiliste ja rütmiliste variatsioonidega, kusjuures nende variandid ei pruugi ka omavahel kattuda. Sealjuures on oluline ülemise hääle „killõ“ olemasolu. Killõ partii esitab üks kõrge häälega kogenud naislaulja. 2. Setu unemates lauludes, eeskätt mängu- ja naljalauludes ning improvisatsioonides, tuleb ette liikumist paralleelsetes tertsides. Heaks näiteks on siinkohal algusvärsid Anastassia (Nasta) Puhmi

(s. 1925) improvisatsioonist soomlastele 7. mail 1991 Värska kultuurimajas.

*Kuulkõ, suurõ soomõ sõbral
Teele anna suure teno.
Meele siia tulõmasta,
tulõmasta, olõmasta.*

3. Setu laule esitavad põhiliselt naised. Naistega ühinevad mehed kohandavad oma meloodilise joone vastavalt oma hääleulatusele. Kõrgemad hääled ühinevad sageli „torrõdega“, madalamad hääled laulavad oktavi võrra altpoolt.**

Mida öelda lõpetuseks? Selgub, et Eestimaa leidub veel palju avastamata rikkusi, unikaalseid kultuurinähtusi, millest meie üldsus suurt ei tea. Oma kõikehõlmavas Euroopasse pürgimise tuhinas ei tohiks me unustada isendal olemasolevat, ei tohiks ise ennast alla neelata. Tõrjudes kõrvale alaväärsuskompleksi ja väärtustades igakülgset oma kultuuri, võiksite tulevikus ennast Euroopas praegusest tunduvalt paremini tunda.

Peeter Perens junior

• Kirmaskile kokkusõitnud folkloristid arutasid toimunut järgmisel päeval selleks puhuks korraldatud seminaril „Vanade kultuurinähtuste sobivusest tänapäeva“. Muuhulgas leidis seal aset tuline diskussioon kirmaskipäeva õhtupoolikul kohalikus kultuurimajas toimunud rahvapeol oma initsiatiivi korras üles astunud Tallinna Konservatooriumi keremuusikaorkestri esinemise üle. Sõna võtsid mitmed eesti tuntumad folkloristid, kellest näiteks K. Torop ei pidanud TK improviseeritud etteastet sugugi mitte sobimatuks ja väitis, et iga hetke kultuur sisaldab alati konfliktit uue ja vana vahel.

* torrõ — koori põhipartiist aeg-ajalt eraldud harmoonilist tuge pakkuv alumine hääle.

** V. Sarv, Setu mitmehäälsus: kogumislugu, TMK nr. 7, 1987 ja kokkuvõte.

Setude laulev revolutsioon.

Juunikuuks 1921 oli õppeaasta Tallinna Kõrgemas Muusikakoolis lõppenud. Direktor Mihkel Lüdigi kokkuvõttest selgus, et kool oli aasta jooksul rõõmustaval kombel edenenud. 35 õpetajat olid 468-le õpilasele andnud igal nädalal ligikaudu 800 tundi. Kooli tegevus võinuks märksa laiem olla, seda piiras ruumikitsikus. Direktori aruandele järgnes nii pikk kortsert, et selle vabalt kahe õhtu peale oleks võinud jaotada. Parimaid tulemusi näitasid Artur Lemba, Sigrid Hörschelmanni, Johannes Paulseni ja Alfred Pappmehli õpilased. „Päevaleht“ teatab ka, et „hr. Bööcke celloklass ei olnud veel küpsemate õpilaste läbi esindatud, selle klassi õpilane Klas-Glas avaldas kaunist väledust, ei olnud aga intonatsioonist täiesti laitmata“. See tähendas, et nimetatud kontserdil astus üles ka Eri Klasi isa Eduard Klas, kes tol ajal Tallinna Kõrgemas Muusikakoolis tsellomängu studeeris.

NOORTEMUUSIKA

Mai—juuni vahetusel oli meie muusikaelus esiplaanil noortemuusika. Tallinnas korraldati „Noorte püha“, kus tähtis koht oli just muusikal. Harjumäel oli väike laulupidu, kus esinesid lastekoor, segakoor ja nendest mõlemist moodustatud ühendkoor Karl Leinuse juhatusel. „Noorte püha“ lõpp-punkt oli „Estonia“ kontserdisaalis. Mitmekesine eeskava oli saali publikut täis meelitanud. Muusika alal oli seal kande osa Tallinna Koolinoorsoo Liidu kooril, keda juhatas Anton Kasemets. Iseäranis meeldis publikule Cyrillus Kreegi „Meie err“, mida üha kestvate kiiduavalduste nõudel korrata tuli. Sama menukas oli Peeter Süda „Linakatkuja“.

Omaette kevadkontserdi andsid „Estonia“ kontserdisaalis ka Tallinna alg- ja keskkoolide koorid. Algkoolide koorid esitasid menukalt Karl August Hermann „Isamaa ilu hoieldes“, Johannes Kappeli „Oh, kevade“ jt. laule. „Päevaleht“ kirjutab:

„Võimata on külmaks jääda nähes enese ees elurõõmsat laste hulka üle keemas värskusest ja elutungist ja kuulda nende laulmist, mis voolab nii vahvalt ja südamest. Selles kõiges on midagi võluvast, liigutavat ja kaasakiskuvat“. Esineti nii ühendkoorina kui ka eraldi.

Samal kombel astusid oma kontserdil üles ka keskkoolide koorid. Kuulajatele meeldis eriti Westholmi poeglaste gümnaasiumi koor Tuudur Vettiku juhatusel. „Päevaleht“ väidab isegi, et Westholmi laulupoisid või laulumehed, ei tea, kuidas siin õigem oelda on, oma „karvapealse täpiseuse ja selge, ühtlasi väljäärakimise poolest hiljuti esinenud Soome lauljatele järele jõuda püüdsivad“. Nähtavasti on siin mõeldud Soome Üliõpilaskonna koori külas-

Vasakult: P. Süda, R. Kull, M. Saar, L. Neumann (esireas), J. Aavik ja A. Topman vabariigi algusaastail.

käiku Eestisse. Tähelepanu äratasid ka Konstantin Türrpu juhatusel I ja III tütarlastegümnaasiumi koorid. Selline suurejooneline koolikontsertide seeria meie kevadise muusikaelu värsendamiseks kulukuks ära nüüdki, 70 aastat hiljem.

VIRTUOS BERLIINI

Ludwig Juht, kes oma võimtele Eestis rakendust ei leidnud, valis endale uueks tegevuspaigaks Berliini. Esimesed teated tema Saksamaal elust olid tähelepanuväärsed. Siia saabunud erakirjas oli öeldud, et „Juht hakkab siin karjeeri tegema, sest ta on kõige parem kontrabassi mängija Saksamaal. Üks kõige kuulsamatest kontrabassistidest palus teda kontsertides kaasa mängida ja pakkus talle oma toetust ja abi, missuguse pakkumise Juht ka vastu võttis ja nüüd on temal tee lahti. Muusikameeste kutsesihituse komisjoni ees tegi ta eksami, mille järele prof. Giesel oma tunnistuses kirjutab, et Juht on kontrabassist, kelle sarnast veel iialgi ei ole olnud.“

EDUKALT HIINAMAAL

Kuid eestlased tegid edukalt muusikat isegi Kaug-Idas. 22. juuni „Päevaleht“ teatab sõnumis „Eesti laulukoor Kauges Idas“, et eestlased ka Hiina lipu all oma kultuuri edendavad. Nii võib Harbiini linnas mõnikord Eesti näitemängu näha, võib Eesti raamatukogu kasutada, iseäranis suur kuulsus olevat aga Eesti segakooril, keda juhatab hr. Ruben. Nii koor kui ka teised Eesti kultuuriasutused olid Mansuuria Eesti Seltsist välja kasvanud.

SUVEMUUSIKA

Tartus oli hoos suvemuusika. 9. juunil oli seal järjekordne sümfooniakontsert, kus Juhan Aavik ju-

hatas Tšaikovski loomingut. Juhan Aaviku puhkuse ajal juhatasid Tartus aga Artur Kapp, Raimund Kull, Mihkel Lüdigi ja Hermann von Andree. Viimane juhatas ajavahemikul 16.—21. juuni, olles valinud oma kontserdikavasse Wagnerit, Brahmsi jt. Wagneri õhtul pigistas ta orkestrist välja kõik, mis võimalik. Avamängud ooperitele „Lendav Hollandlane“ ja „Tannhäuser“ ning eelmäng „Lohengrini“ 3. vaatusel kõlasid nii, nagu oleks dirigendil kasutada suur hästikoostatud orkester. Omaette kontsert oli tal ka prantsuse muusikast (Rameau, Saint-Saens, Delibes, Massenet, Bizet, Berlioz.)

Vähesed vastukajad Tartu 1921. aasta suvemuusika kohta tõstavad esile 14. juuli sümfooniakontserdi. Peateos sellel oli Tšaikovski IV sümfoonia. Griegi Klaverikontserdiga esines Lydia Heinrichs, tehes seda õige meeldivalt. Tema tehnika oli tähelepanuväärne, tunnustamist leidis fraseerimisoskus. Eesti autoritest oli kavas Heino Eller, kes ise juhatas oma sümfooniilist poemi „Õõ hüüded“ ja „Schertzot“. „Postimees“ kirjutab:

„Õõ hüüetes avaldub hea instrumentaalsus ja ka ainete leidlikkus — kuid nendes soovime siiski prägmantsemaid jooni, ja helilooja, kes kaua kodumaalt eemal olnud, tutvuneb, loodame, tulevikus meie omapärase muusikaga.“

Muidu aga juhatas „Vanemuise“ aiakontserite juba kolmandat nädalat Raimund Kull. Dirigendi töö kohta arvas „Postimees“ aga nii:

„R. Kullil on haruldased anded orkestrijuhina. Hea partituuri ülevaade, terav rütmuse tunne ja temperamentomadused. Vahetevahel võiks viimane ehk vähe mõeldukam olla — kuid Tšaikovski IV f-molli juures oli ta kohane ja selle tõttu oli ettekanne otse hiilgav.“

Mati Märtin

Eesti ja Prantsusmaa kultuurisuhete taastamise eesmärgil korraldab Eesti Instituut, Tartu Ülikool ja Pariisi Ida Keelte ja Kultuuride Rahvuslik Instituut (INALCO) kollokviumi üldnimetus all

PRANTSUSMAA JA EESTI FRANCE—ESTONIE VAATAVAD TEINETEIST — REGARDS MUTUELS

Jean Cathala, õpetaja omaaegses Tallinna Prantsuse Lütseumis (praegune 7. Kk.), avastas mõndagi ühist eestlaste ja prantslaste olemuses, sealhulgas mõlematele omases individualismis, mõttekainuses ja vabaduseihas. Selletõttu on prantslase mõtteviis eestlasele lähedane. Headeks näideteks on Johannes Semperi raamat „Prantsuse vaim“ ja Aleksander Aspeli „Prantsusmaa ja Euroopa“, mis juhivad teed ka prantsuse muusika mõistmisele.

Prantsuse kunstist ja kultuurist oli eriti huvitunud 1905. aastal sündinud kirjanduslik-kunstiline rühmitus „Noor-Eesti“, mis haaras kaasa ju muusikuidki, näiteks Mart Saart, kelle üheks huviojektiks oli Debussy looming, samuti maailmamaineni jõudnud keelereformaatorit Johannes Avikut. Üheaegselt eksisteerivad loominguvaldkonnad mõjutavad alati üksteist vastastikkult — üks Leo Normeti lemmikrõhutusi.

Juba meie sajandi alguses on Pariisis esinenud muusikutest eriti tähelepanu äratanud lauljatar Aino Tamm ja helilooja-improvisaator Mihkel Lüdigi. Tänapäeval on seal suurepärase vastuvõtu osaliseks saanud eesti heliloojaist Arvo Pärt, aga ka eesti dirigendid, koorid ja „Estonia“ teatri ooperitrupp. 30ndaail aastail on oma oskusi Pariisis lihvinud orelkunstnik Hugo Lepnurm ja tšellokunstnik August Karjus. Ka peale Teist Maailmasõda on Pariisi jõudnud eesti muusikatudengeid ja aspirante. Praegu õpib seal pr. Kristiina Hoidre (orel).

Otseseid muljeid Prantsusmaalt on helikeeles väljendanud eestlastest Heino Eller helipoemis „Viirastused“ ja tema õpilane Alo Põldmäe süüdis „Loire'i lossid“ (klaveriduole). Kindlasti on näiteid veelgi.

Eestis on palju mängitud ja kirjutatud 20. saj. klassiku O. Messiaeni muusikast. Mõned konservatooriumi lõpetajad on Messiaeni loomingut analüüsinud oma diplomitöodes.

Ühenduses sellega väike ülevaade Prantsuse—Eesti muusikasuhetest.

lk. 2 lk. 12

TALLINNA KONSERVATOORIUMI 1991. a. LÕPETAJATE NIMEKIRI

PÄEVANE OSAKOND
● klaveri eriala

Marge Dubrovkin (prof. L. Mets); Ireen Koop (prof. L. Mets); Tiia Koppel (dots. L. Semper); Karmen Pae (dots. A. Juozapenaite); Janika Päll (dots. A. Kuuseoks); Irene Saaremäe (dots. V. Roots); Tuuli Teder (dots. P. Lassmann); Kai Tomingas (dots. A. Juozapenaite).

● orel eriala

Piret Aidulo (prof.-konsult. H. Lepnurm); Alla Sirenko (prof.-konsult. H. Lepnurm).

● viiuli eriala

Kairi Laurik (dots. M. Teearu); Astrid Muhel (dots. M. Teearu); Kristiina Paris (prof. E. Lippus).

● vioola eriala

Iris Biin (van. õp. A. Haasma); Olga Gönko (dots. T. Velmet); Martti Mägi

(van. õp. A. Haasma).

● tšello eriala

Leho Karin (dots. T. Velmet)

● kontrabassi eriala

Imre Eenma (dots. K. Olt)

● flöödi eriala

Monika Mattiesen (dots. kt. J. Öun)

● klarneti eriala

Selvadore Rähni (van. õp. V. Vurm)

● fagoti eriala

Tarmo Velmet (van. õp. I. Aasmets)

● laulu eriala

Vello Jürna (dots. I. Kuusk); Pille Lill (dots. kt. R. Gurjev); Mart Mikk (dots. kt. R. Alango); Ülle Tinn (dots. kt. A. Kaal); Viilu Valdmaa (dots. E. Kärvet)

● kompositsiooni eriala

Rauno Remme (prof. J. Rääts); Antonio Villaco (van. õp. R. Kangro)

Mida teed edasi?

Tahan Kaarli pst. hoonesse korraliku stuudio sisustada. Üht-teist tehnikat oleme ka saanud, küll... vene oma. Praegu on asi takerdunud seetõttu, et ei saada juba mitu kuud mõnda „Mistra“-juppi ära pandud!

Kas heliloojat saab üldse õpetada?

Ei saa. Küll saab tehnilist nõu anda, kasvõi orkestreerimise osas. Vms.

Sinu arvamus Konservatooriumist?

Mõttetu, aga vajalik.

M. V.

Vastdiplomeeritud noor helilooja R. Remme, mis oli lõputöö?

Klaverikontsert (orkestriga). Orkestrit küll polnud võtta, seepärast mängisin kõik partiid ise süntesaatoriga sisse.

Kuidas Sinu looming sünnib — laua ääres, klaveri taga, süües, käsi pestes?

Kõigil nimetatud moodustel.

Minut Arvo Leiburiga

Konservatooriumi Raamatukogus.

Esimese „Con brio“ laureaat, kuidas läheb?

Mis seal ikka — töötan. Suvi tuleb tihe, ka Soomes on paar kontserti, samuti on palutud mind sinna ühtedele kursustele õpetama (!). Juulis hakkam plaati salvestama, sedakorda juba Rootsimaal.

Kui palju nad Sulle seal kontserdi eest maksavad?

Keskmiselt 3000 marga ümber. Palju sõltub muidugi sellest, kus ja kellele esineda.

Kuid Eestimaal?

Ärme sellest räägi.

Kas Sa pole plaaninud statsionaarselt Soome tööle minna — Sul oleks see vist kerge?

Ei, mulle piisab sellest, kui ma seal vahest elatist käin teenimas.

Eestimaal on plaanis juuli lõpus korraldada Suveakadeemia noortele keelpillimängijatele, eestvedajaks koolivend Mati Põdra. Mida arvad?

Perkele, olen siis just Rootsis!

Äkki on Sul mõni sõber, kelle kohale saadaksid. Plaanis on muuhulgas ka kursus „Viiuldaja džässis“, sinna oleks küll kedagi vaja...

Räägi Pauliga (P. Mägi — Läti Rahvusorkestri peadirigent — M. V.), tema on ju sellega tegelenud.

Rääkisid — paraku on tal juba suvi otsast otsani täis.

Eks ma siis püüa kedagi vaadata...

*Sel hetkel leidis maestro, kes vestluse käigus vilunult kata-
loogi sirvis, vajaliku koha üles ning hetke pärast tõi nägus
raamatukoguneiu L. Mazurtsak talle soovitud noodi. Selleks
osutus H. Wieniawski „2 poloneesi“. Ega's midagi, edu Sulle,
koolivend!*

Mart Vainu

SUVEAKADEEMIA

Õppetöö toimub järgnevatel ainetes:

A. Põhiained:

1. Orkestriklass — vastavalt kontingendile toimub töö 2—3 erineva tasemega orkestris
2. Individuaaltunnid ja töö kontsertmeistriga

B. Valikained (neist valida endale 1)

1. Noodistlugemise praktikum
2. Pillide tundmine ja orkestratsioon
3. Praktiline harmoonia
4. Improvisatsioon. Viiuldaja džässis ja estraadis.

(Kontrabassimängijatele: Bassi kujundus)
NEIS AINETES ON KOKKULEPPEL ÕPEJÕUGA VÕIMALIK
KOOSTÖÖ JÄTKATA KA PEALE AKADEEMIA LÕPPU!!!

C. Fakultatiivained (võimaluste piires)

1. Kvartett jt. keelpilliansamblid
2. Aldiõpetus viiulimängijatele
3. ULLATUSED POLE VÄLISTATUD!

● Klubilises vormis loetakse ka peatükke MUUSIKA AJALOOST.

KEELPILLIMÄNGIJA VAATAMATA VANUSELE JA HARIDUSELE!
VÕTA ÜHENDUST — MEELEPÄRASE TEGEVUSE LEIAD IGAL
JUHUL!!!

ÄRA MAGA MAHA — SUVEAKADEEMIA POLE KUMMIST!

Asja saabunud teated kõnelevad, et seoses võrratu Luunja Puhkebaasi kasutamisevõimalusega on uus toimimisaeg 13.—20. august. Registreerimine ja info õhtuti, laupäeviti ja pühapäeviti kella 15.00-st telefonil 23 22 55 Mati.

IGALE 13-ndale REGISTREERIMISE
NULE ULLATUS!

Kogenud saatja tunneb juba esimesel proovil ära oma partneri kvaliteedi, tema kunstnikuolemuse, selle, kas ta on tõsine või pealiskaudne. On ta endast heal arvamusel või tagasihoidlik, toores või peen? Ta saab ka tõepärase ülevaate selle inimese iseloomust. On ta ärrituv ja närviline või rahulik ja ennast valitsev? Südamlik või külm? Neil vähelepanekuul on laulja ja saatja vahelise harmoonia saavutamiseks sama tähtsus kui tehnilistel küsimustel koosmängu jaoks.

Noore mehena leidsin olevat endastmõistetava alistuda oma kolleegidele, kui mõnes küsimuses tekkis diskussioon, sest ma olin neist noorem nii aastailt kui kogemustelt. Ka see oli kuulus mees, keda ma meie esimesel kokkusaamisel tõelise aukartusega vaatlesin. Tal oli alati õigus, minul mitte kunagi. Alati? Noh, mitte just alati, sest mulle meenus üks passaaž R. Straussi laulus „Traum durch die Dämmerung“, kus ma pidin oma laulja muusikalises fraasis ootama tema hingamispausil, kuna minu akord pidi langema pool lööki pärast tema sisseastumist. Tema ootas minu, mina tema järel. Siis astus ta majesteetlikult klaveri juurde, vaatas üle minu selja nootidele ning küsis, miks ma ootama jäin. Ma selgitasin, et pean ootama, kuna minu sisseastumine toimub pool lööki pärast tema sisseastumist. „Minu laulan nii, nagu kirjutatud on, ning teie akord on enne“. Niisiis mängisin ma enne, kuigi see oli vale. Sellised asjad tulevad sageli meelde, kui meenutan oma käidud teed. Mul on tulnud ka läbi elada, kuidas laulja, kes publiku ees oma teksti unustas ja täielikult läbi kukkus, end hästi läbi mõeldud, läbipuuriva pilgu saatel minu poole pööras, selleks et kõik mõistaksid, kes selles õnnetuses süüdi on.

Koos mööduvate aastate ja kasvava autoriteediga suurenevad siiski saatja psühholoogilised probleemid.

Peatükke ja katkendeid

GERALD MOORE'i

raamatust

„KÖLAN MA LIIG VALJULT?“

Selliseid ebameeldivusi, nagu ta nooruses pidi seedima, ei pruugi ta enam läbi elada. Sellise väikese sündmuse käsitus, nagu eespool seoses Straussi lauluga kirjeldasin, oleb nüüd valdavas osas tema partneri musikaalsusest, võib-olla on tarvilik vaid üks sõna, et lauljat korrigeerida, või fraasi mõned korrad korjata, kuni kõik klapib. Võib juhtuda, et laulja on võimetu seda neetud kohta omandama, ning saatja peab ise otsustama, kas ilmutada püsivust või kõigest kui asjatust püüdest loobuda.

Saatja peab teadma, millal peab nõu andma ja millal nõustuma, millal peale käima ning millal järele andma. Kui tema partner on näiteks suurepärase hääle uhke omanik, kuid muusikaliselt ebaküps ning teeb tooreid maitsevigu, peab saatja endalt küsima, kas tasub end võitlus, mida tuleb pidada vigade väljarookimiseks. Kontserdini on aega vaid nädal, varem pole omavahel kohtunud, kas on võimalik ümberkujundamisega õigeaegselt toime tulla? Jälle kord tuleb alistuda võitluses. Tuntakse end võib-olla süüdlasena, kuid sellega, et laulja enne kontserti segadusse viiakse, ei võideta midagi, sest aeg on liiga napp. Teisiti on olukorraga, kus on tegemist mõne noore paljutöötava laulja või viiuldajaga, kuna juba oma südametunnistuse tõttu ollakse kohustatud noore muusikuga seni töötama, kuni ta on raskused ületanud.

Alati tuleb väga taktitundeliselt nõu pakkuda, sest muidu võidakse röövida oma partneri viimne enesekindlus. Diplomaadilt oleks palju nõutud, kui ta peaks ka klaverisaatjaks võimeline olema, kuid klaverisaatja peab kindlasti diplomaat olema.

Olgu nii, kuid mis saab kontserdil, kui laulja närvilisuse või harjumuse mõjul kordab samu vigu, mille parandamisel on nii palju vaeva näh-

tud? Siin on vaid üks vastus: kontserdil on lauljal alati õigus. Iga hea saatja on elupäästja ning seda rohkemal juhtudel kui üldiselt teada. Kui ma siin oma praktikast paar näidet teen, siis mitte selleks, et ennast erandjuhuna oma kolleegidest kõrgemale seada.

Tenor Miša Leen, keda minu nooruses väga armastati, pidi teiste inglise autorite laulude hulgas esitama ka Thomas Dunhilli⁴³ „The Clothes of Heaven“. See on laul, mis võluvalt läbi terve rea erinevate tonaalsete lookleb; oma hämmastuseks kuulsin lauljat üht saateta fraasi laulmas terve toon madalamalt, kui see pidi olema. Läksin temaga kaasa ja transpioneerisin laulu lõpu. Me alustasime Es ja lõpetasime Des-duuris.

Holmesdale Kaunite Kunstide Klubi Reigate'is Surreys angažeeris mind koos ühe tšellistiga kaasaegse muusika kavaga. Seal pidime klubi presidendi soovil esitama ka Frank Bridge'i⁴⁴ „Meloodia“, mille me selleks puhuks spetsiaalselt selgeks õppisime. Kontserdil osutusime umbkaudu esimese lehekülje keskel lahku läinuiks ning aegamööda hakkasin mõistma, et enam ei tea, kus mu tšellist viibib. Äkki kuulsin vaba C-keele fortissimot. „Taevas!“ mõtlesin, „see pikk C on ju viimasel leheküljel!“ Kiiresti lappasin läbi mõningad leheküljed, ilmekad leheküljed, milledele saatust oli määratud kuuldamatuteks jääda, kuni leidsin end jälle koos olevat oma juba uppuma hakkava partneriga, kes ikka veel rippus nagu ölekörre küljes oma noodil. Hiljem öeldi meile: „See „Meloodia“ oli tänase öhtu hiilgavaim pala“.

Kõige parema loo elupäästmisest jutustas mulle Elena Gerhardt, see viitab tema saatja Coenraad V. Bos'i leidlikkusele ja külmaverelisusele. Elena laulis Hugo Wolfi „Lied vom Winde“, kui mälu äkki üles ütles ja ta jättis suure osa laulu keskpaigast vahele. Bos ületas selle tühiku nii siledalt, kui vaid ette kujutada võib ning Elena üllatuseks olid nad laulu lõpuks jälle koos. Kuulajad — Jumal õnnistagu neid! — olid laulust nii kaasakistud, et nõudsid kordamist. „Nad peavad väga üllatunud olema, kui märkavad, et laul on vahepeal palju pikemaks muutunud“, sosistas Bos Elenale enne, kui ta jälle mängima hakkas.

⁴³ Dunhill, Thomas Frederick (1877—1946) — inglise helilooja. Oppis R.A.M.-s heliloomingut ja klaverit, 1905. a. sama õppeasutuse õppejõud. Loonud sümfoonilist, ooperi-, balleti- ja kammermuusikat.

⁴⁴ Bridge, Frank (1879—1941) — inglise helilooja ja dirigent.

Kui jumal annab lisandub järgmisest numbrist alates lisaks sellele igas numbris veel mõni seda sorti lühilugu.

Jutuajamine muusikakirjastamisest pr. Maarja Ojamaaga, „Eesti Raamatu“ kaasalguse eesti ilukirjanduse osakonna juhatajaga.

Just, sest muusikakirjastusosakond „Eesti Raamatus“ on 1990. a. septembrikuust likvideeritud. Kavatsetakse veel vanast ajast jäänud käsikirjad kirjastada ning selega lõpetada.

Kas jutud, et „Eesti Raamat“ enam muusikakirjastamisega ei tegele, vastavast tõe?

Peaaegu. Tahame need käsikirjad, mis veel sees, ära toimetada — uusi me enam juurde ei võta. Ei saa praegustes oludes mitmete asjadega tegeleda, seda enam, et muusikakirjastamine pole meile läbi aegade kasulik olnud. Ikka oleme kirjastusesiseselt ise seda pidanud doteerima.

Leelo Kõlari „Klaverimängu õpik“ on siiski lõppstaadiumis, Urve Lippuse — Toomas Siitaniga pole eellepinguist („Muusikaajalugu“) veel kaugemale jõutud.

Mis peale äranimetatute veel jõuate teoks teha?

Õige pea peaks lettidele jõudma Heiki Mätliku „Kitarrimängu õpik“. Enam-vähem lõpufaasi hakkavad jõudma ka T. Vabriti „6 tünast Eesti muusikaloojat“ ja K. Leichterit „Seitse sajandit eestlaste lauluteid“. Ootamas on ka „Laulge kaasa“

92, viimane meiepoolne number. Sajani ei jõudnud.

Kas võib juhtuda, et midagi plaanitud tänavu (või üldse) siiski ei ilmu?

Oleme T. Vabriti ja K. Leichterit teostele taotlenud dotatsiooni, sest ise me nende kuludota ei jõua. Või paisub müügihind väga suureks, mis praeguses olukorras teeb ju sama välja! Võtame T. Vabriti raamatu. Planeeritud paberit- ja trükikulud olid ca 21 000 rubla (seda muide mitu aastat tagasi!). Oletame, et tiraažiks on ~1500, rohkem ilmselt ostjaid pole. Siis on juba omahind ca 20 rubla. Paneme juurde raamatukaubastu protsendi — saame ~25 rubla. See on ju vaid omahind — kui tahame saada kasumit, tõuseks raamatu müügihind veelgi.

Kuidas käitub kirjastus juhul, kui autor loobub kirjastamisest?

Siin meil mingeid erilisi reegleid ei ole. Autor lihtsalt peab selleks hetkeks tehtud töö välja maksma. Mingeid muid trahve meil pole.

Aga vastupidi, kirjasuse loobumise korral?

Siis makstakse autorile tüüphonorar (igal kirjandusliigil on oma tüüphonorar — M. V.) — muidugi juhul, kui on eellepingust kaugemale jõutud. Eellepingu korral mingeid materiaalseid kohustusi osapoolte vahel veel pole.

Miks on muusikatrükisel nii vähe ostjaid?

Me pole turgu eriti uurinud ja seepärast

määratakse tiraaž üsna umbes (näiteks Normeti „Värvimängud ja rütmiröömut“ ja T. Nahkuri B. Luki-raamat — mõlemad tiraažiga 2500 tk. — püsisid lettidel vaid nädal-paar — toim.l), kuid arvan, et lihtsalt raamat ei jõua tarbijani. Reklaam peaks palju tugevam olema, ka peaks spetsiaalseid müügikohti vabariigis rohkem olema, sest tavalises raamatupoes jäävad nad lihtsalt teiste raamatute varju. Kuid võin teile öelda, et ega bestsellereidki enam läbi ei müü (!) — aeg on selline. Muide, meil ilmselt nüüd — te kindlasti teate — V. Tormise „Laule segakoorige“ (tiraaž 1000 — M. V.). Ojeks hea, kui keegi seda teie lehes retsenseeriks.

Pean tunnustama, et ei teadnud sellest trükisest midagi...

Paar päeva varem juhtusin kokku härra Mati Kuulbergiga, kes kurtis, et Muusikafondi äsjailmunud „Eesti heliloojate tsellopalu“ läks maksma ~6000 rubla. (Varasematel aegadel nõudsid samas mõõdus trükised umbes 500 rubla.) „See jääb tõenäoliselt Muusikafondi viimaseks noodiks“, ütles hr. Kuulberg üsna nukralt. Võib-olla Eestimaa selle sajandi üldse viimaseks noodiks, kui välja arvata seltskonnalaulikud, jõululaulud, menuautorid?

Mart Vainu

KOMMENTAAR

2. mail 1991 saabus trükikojust Muusikafondi E. V. osakonna väljaandena kogumik „Eesti heliloojate tsellomuusikat“.

Pea vajalikuks seda koguteost lähemalt tutvustada. Kogumik on sisuliselt pedagoogiline. Valik on tehtud teostest, mis senini ei ole veel ilmunud trükis ega paljudes. Ka on kohandatud eesti autorite lastelaule. (Sellise idee ning loa andsid omal ajal, kui 1945. a. pöördusin meie heliloojate poole palvega, kirjutada midagi noorte tsello-õppuritele, professorid Heino Eller ja Mart Saar.) Selles kogumikus on neist mõningad, mis võimetekohased algajale ja meeldisid lastele: J. Aaviku „Läbi sahiseva lume“, Terri-Normeti „Konnake ja väike Mikk“, Terri-Aarne „Tibukeste jalutuskäik“, M. Saare „Homnikulaul“ ja R. Eespere „Vihmausside kevadlaul“ (väikesele ansambli).

● Siis valik 1945. a. päris hulgaliselt spetsiaalselt tellituna saadetud paladest: E. Uusi „Hällilaul“ ja „Eesti tants“, G. Podelski „Väike valss“, E. Mägi „Lauluke“, „Etüüd“ ja „Helletus“, A. Lemba „Laba-jalg“ ja „Etüüd-scherzo“, A. Velmeti „Sissejuhatus ja teema variatsioonidega“, B. Kõrveri „Kiigele“.

VELJO TORMIS. TEOSEID SEGAKOORILE. Tallinn, „Eesti Raamat“, 1991. Kaane kujundanud Aadu Orupõld. Noodigraafika: Peeter Rekkaro. Tiraaž 1000.

Kaane kujundus on tuttav kahest varasemast väljaandest: Veljo Tormise „Teoseid meeskoorige“ I ja II. „Meeskoorige I“ (1980) sisaldab autori sõnutsi „ulatuslikumaid ja raskemaid teoseid, mida harilikes repertuaarivalimikes pole mõtet trükkida“, loodud 1964—1977. „Meeskoorige II“ (1985) lisab mõned eelmisest väljajäänud lood ja 1979—1984 loodu. Et sarjad — Liivi, Vadja, Ingerimaa, Isuri — on välja antud Leningradis, on „Segakoorige“ kogumikku läinud „seni trükkimata tööd, sealhulgas ka väikevorm. Nende reastuse kronoloogia (1972—1988) meenutab kroonikat“. „Seisaku-aastate pihtimusi“ — nii nimetab Tormis „Segakoore“, satiirilise poole pealt täiendab neid vihik „Stagna-aja laulukesi“ (1990). Mõned teosed „Segakoorigest“ on alg- või paralleelversioonides meeskoorige teosed, nende ümbersünni initsiaatoriks on olnud Tõnu Kaljuste.

Niisiis, „Teoseid segakoorige“.

Mis seal on? Kolm eesti mängulaulu; Laulu palju; Neli etüüdi Juhan Viidinguga; Viru vanne; Mõtisklusi Hando Runneliga; Helletused; Mõtisklusi Leniniga; Kaksikpühendus; Meile antakse (Veel me tunneme ohtu); Jõudu tööle; Virumaa ja Pandivere (Fosforiidisõja laul); Kodulaulud; Lahkumine Vigalast; Öhtupalve 1988.

Mis väärivad nooditarvitajate tähelepanu?

1) kogumiku sisulise kompositsiooni terviklikkus; 2) tekstide meisterlik, sooonselt leidlik tõlge, mis tehtud Valentini Ruškise poolt koostöös muusika autoriga; 3) noodigraafika Peeter Rekkaro (V. Tormise meelest Eesti parim) teeb koos heliloojaga ära ka suurema osa toimetaja töö. Rekkaro ja Tormise töö täpsus ja põhjalikkus garanteerib kogumiku sisulise kvaliteedi.

● Heliloojate Liidu poolt korraldatud lastepalade võistlustöödest: R. Rannapi „Toriseja“ ja „Vanaisa valss“, R. Ploomi „Meloodia“ (1981) ja A. Marguste „Härjakarjus“, A. Põldmäe „Igatus“, A. Männiku „Mesikäpp ja varblane“, G. Tanieli „Liblikamäng“ ja L. Veevo „Muhu mehe moodo“ (1987).

● Isiklikul tellimisel: R. Kangro „Tarzan mängib tsello“ (1979), H. Kareva „Helikild“ ja V. Kella 4 duetti (1988).

Käsikirjas olnud V. Padva „Menuett“ ja V. Kapi „Nokturn“ (pühendusega 1943).

H. Kareva ja V. Kapi teosed kuuluvad kindlasti ka küpsema interpreedi repertuaari.

Igal maal on olemas pedagoogilised kogumikud rahvuslikul baasil. Nüüd on ka meil midagi, kuigi see valik on ainult osa olemasolevast materjalist.

L. Leichter

● Kahjuks kahandab selle väärtusliku trükise läbilõigivõimet nige-kavõitu kujundus. Hindki on ajale vastav — 15 rubla.

Mis seal häirib?

1) ilmumise aeglus (helilooja 60. sünnipäevaks mõeldud kogumik ilmus kümnepäevase hilinemisega);

2) pisike tiraaž;

3) venekeelse sisukorra puudumine, kuigi absoluutselt kõik tekstid on kahes (viimane — kolmes) keeles;

4) koorderdamine. Kujundus viitab ühtsusele „Meeskoorige“ väljaannetega, ometi on „Segakoorige“ formaati vähendatud 25×14 mm võrra, mahalõigatud ääred ei jäta noodid sirvile sõna otseses mõttes näpütatki ruumi servadel!

Mida tahaks teada?

Millal ilmub Veljo Tormise „Teoseid naiskoorige“? Kas mõne aasta pärast leidub Eestimaal kirjastaja, kes nootide kirjastamisega võtaks tegelda?

Tiia Järg

AUTO „KOJAMEHE“ LEIUTAS JOSEF HOFMANN

● Sajandi alguses oli maailmas väljapaistvaimate klaverikunstnike hulgas ka Josef Hofmann. Tema vabu hetki täitis nuputamine mitmesuguste tehniliste probleemide kallal. Nüüdki võime tunnustada, et ta polnud mingi hädavaresest amatöörleidur, vaid tõeline professionaal ka sellel alal. Tema patentide koguarv klaveriehituse ja... autoasjanduse valdkonnast ulatuvat seitsmekümneni. Vähesed teavad, et niisugune tulus seade, nagu auto esikliasi pühkija, „kojamees“, nagu seda üldiselt nimetatakse, kuuluvat tolle nimeka poola muusiku tehnikaloomingu hulka.

Väike kümmardus hr. Randalule, keda ootaks juba siia tagasi, vähemalt esinemagi.

„Olen ikka olnud Mozarti küljes kinni. Kunagi, kui ma veel ei pretendeerinud n.-õ. suurele pianismile, mõtlesin omandada klaverimängu vaid niipalju, et võiksin mängida Mozartit, ainult iseendale.“

„(Kodumaa“ 15. juuli 1981)

„Pianist Kalle Randalu on tuntud Mozarti-tõlgitseja ja eesti muusikakoolituse suurepärase ülemaailmne reklaam. Tundus, et Kotka kontserdisaalis ei ole klaver kunagi nii pehmelt ja värviküllaselt kõlanud kui Randalu käsitluses.“

Randalu esituslaad on, nagu ta ise oleks osa orkestrist ning osa muusikast tervikuna.“

(30. oktoober 1988. Kotka linnaorkester ja Mozarti klaverikontsert nr. 22 (Risto Pellava)

„Kalle Randalu pianismi võib iseloomustada vaid sõnaga: erakordne. Tema tehniline meisterlikkus ja muusikaline lähemismisviis sellele teosele (Mozart, Es-duur kontsert nr. 22) panid kontserdisaali klaveri helisema enneolematut moodi. Edelä-Suomi 29. okt. 1988 (Aimo Launonen)

„Randalu esindas seda pianistlikku talenti, kus inimene ja instrument näivad ühte sulavat, seda legendaarset kunsti, mis meid paneb uskuma, et klaver on üks osa kunstnikust endast. See teeb tema mängu sündmuseks: me kõik imetleme, mis tal õnnestub sellise muinasjutulise kindluse ja loogikaga. Tehnilised tõkked ületab ta iseenesestmõistetava kergusega, see annab tunnistust geniaalsest üleolekust. Ilmselt ei ole enam midagi, mis võiks pianisti takistada muusikalise tuumani jõudmast.“

... Oma klaveriõhtul Stefani saalis „heiskas ta kohe oma lipu“ kolme Mozarti palaga. Tema oivaline mängukultuur tegi juba C-duur Marsist kalliskivi. Ja veel enam Menuetist ja Giguest, kus hr. Randalu uija järjekindlusega rafineeritud Rokoko-kontrapunkti väljendusrikasteks miniatuurideks arendas. Visionaalse kõlapildi kujundas ta seejärel nn. Fantaasia-Sonaatides (KV 475 ja 457), kus kõik oli imeteldavasa tasakaalu. Kristalne jooks ja õilmitsev meloodia, vaikne traagika ja mänglev lõbusus, erakordne süvenemine ja põlvusest laetud pausid.“

3. veebr. 1989 „Badische Nauste Nachrichten“ „Der Flügel als Schauplatz des Augergewöhnlichen“ (Ulrich Hartmann)

„Pettumust võis lugeda kontserdikülastajate nägudelt, keda oli hulgaliselt tulnud Königsbachi Festhelli kuulama maailmakuula pianisti Dinorah Varsi suvekontserti. Neile teatati, et proua Varsi pidi haigestumise tõttu esinemise ära ütlemata.“

Kuid kontserdi korraldajatel õnnestus lühima ajaga (helistati öölmisel õhtul!) leida asendajaks noor eesti pianist Kalle Randalu.“

Juba Randalu kava esimene pala — Mozarti 12 variatsiooni B-duur Allegrettole (KV 500) — näitas, et tegemist on Saksamaal senini veel vähem tuntud meistriga. Noor pianist, kes omandanud tehnikat ja interpreteerimiskunsti Tallinna ja Moskva konservatooriumides ja saanud 1985. a. esimese preemia ARD-Müncheni konkursil, mängib oma instrumenti harva kuuldava kõlameelega, tuues esile kõik klaveri värvid.“

Kas ta mängib vaikselt või valjult, pehmelt või teravalt, kõla on ikka kande ja ümar. Esile tõstmist väärrib ka tema fraseerimiskunst, mille abil ta lihtsaid ning tihti lühikesi mozartlikke fraase lausa erutavateks sündmusteks kujundab. Tema vasak käsi mängib olulist osa. Selle abil täidab ta näiliselt tähtsusetuna tunduvat saatefiguuri meloodilise hingusega.“

„Kalle Randalu in Königsbach. Mehr als nur ein Ersatzspieler für Stragast“. P.K. 9. oktoober 1989.

Mittemustmullavöönd MAAILMAKUULUS MEISSENI PORTSELAN

Kes meist poleks õhanud seda silmates ja endale salamisi soovides! Järgnevalt pisut Meisseni meistritest ja nende loodud maailmast lähemalt.

JOHANN JOACHIM KAENDER (1706—1775)

JJK tuli Meissenisse 1731. a. Enne seda oli ta õppinud Benjamin Thomae altarinikerduse töökojas Dresdenis ning aidanud kujundada „Rohelise võlve“. Seal äratas ta oma tööga tähelepanu. 1730. a. nimetati alles 24-aastane JJK õukonnakujuriks ning valitseja August Tugev kutsus ta Meissenisse, et ta siin realiseeriks tema fantastilist ideed portselanlossist, nn. „Jaapani Paleest“.

Lühikese ajaga valmistas noor meister suure hulga ebatavaliselt dünaamilisi loomafiguure, kusjuures ta suutis oma töodes alati tabada kujutatava objekti tähtsamaid jooni. Tema figuure iseloomustas jõulisus ja elegantsus. JJK tuli lühikese ajaga toime hulga tehniliste raskustega ja lõi tohutult suure arvu figuure, figuride grupe, samuti palju originaalseid anumavorme ja terviklikke lauserviise. Sellele lisaks töötas ta August III elusuuruse ratsanikukuju kallal, mida ta siiski ei lõpetanud. 1736/37 kavandas JJK, keda seejuures aitas Meissenis orelihitaja Höhner, 52 portselanist kella mainitud Jaapani Palee tarvis. 42 pideva tööaasta jooksul Meissenis manufaktuuris lõi JJK Euroopa 18. saj. portselanikunstile tüüpilise vormikeele, seda nii serviisikujunduses kui figuride alal, millele on omased nii baroki kui rokokoo stiilelemendid.

OSTAN.

akordioni või vahet. uue kaugjuhtimisega teleri „Elektron“ 483-D vastu. Õhtuti tel. 234-773. nõukogude kõrgema klassi või välismaise lintmagnetofoni või vahet. sektsiooni vastu (hele polüester, 5,0×2,5×0,27 m). MuL kood 22.

KAS SAAB KA VALUUTAT?

Palume loomeliitudel, muusikafirmadel, -ühingutel jt. aktiivsetel muusikaalu korraldajatel teatada 1992. a. muusika- ja teatriprojektidest (toimumise aeg, koht, korraldav firma, eelarve suurus — tulud/kulud) Eesti Vabariigi Kultuuriministeeriumi teatri- ja muusikaosakonda. Mõningaid ettevõtmisi loodab ministeerium finantsiliselt toetada. Kiirustage! Tähtaeg on 15. juuli 1991.

GUINNESSI REKORDID

Suurim harf on valmistatud 1982. a. ameerika linnas Santa Fe's. Oma mõõtmetelt ületab ta tavapärasest instrumenti 2,5 korda. Kõlajõu tugevdamiseks on lisatud spetsiaalne resonator. Mängidagi soovitatakse pilli 41-l keelel kahekesi.

Auesimees **Gustav Ernesaks**, esimees **Venno Laul**, esimehe asetäitjad **Viktorija Jaagomägi**, **Olev Oja**, **Paul Raud**, vastutav sekretär **Ülo Krigul**, liikmed **Kuno Areng**, **Uno Järvela**, **Jaak Kaarma**, **Tõnu Kaljuste**, **Kalju Luts**, **Liina Maaste**, **Arvi Karotamm**, **Ilmar Moss**, **Leho Muldre**, **Heimar Peremees**, **Enn Tammaru**, **Veljo Tormis**, **Ants Üleoja**.

EK juhatus (kinnitatud 20.04.91)

Esimees **Venno Laul**, liikmed **Valli Ilvik**, **Eve Karp**, **Ilmar Lään**, **Leho Muldre**, **Avo Ots**, **Heiki**

Põhi, Sirje Päss, **Paul Raud**, **Jüri Rent**, **Heino Ross**, **Heldur Saade**, **Aarne Saluveer**, **Vaike Uibopuu**, **Ene Üleoja**.

EK palgalised töötajad seisuga 1. märts 1991

Esimehe asetäitja **Paul Raud**, vastutav sekretär **Ülo Krigul**, osakonnajuhataja asetäitja (puhkpilliorkestrid) **Heldur Saade**, vanemkonsultant (laste- ja noortekoorid) **Inge Raudsepp**, vanemkonsultant (naiskoorid) **Enn Oja**, vanemkonsultant (segakoorid) **Madis Reinsoo**, konsultant (Lõuna-Eesti koorid) **Elvi Oolo**.

Juulis lahkub **Ülo Krigul**. Tema asemele on pakutud **Aivar Mäe'd**.

EESTI KOORID RAHVUSVAHELISTEL KOORIKONKURSSIDEL 1987—1990.

1987 Varna (Bulgaaria)	Tartu Akadeemiline Meeskoor (I'koht)
1988 Oldenzaal (Holland)	Tartu Akadeemiline Meeskoor (I koht)
Neerpelt (Belgia)	Segakoor „Noorus“ (I koht ja üldvõit)
Debrecen (Ungari)	Tallinna Õpetajate Naiskoor (I koht)
Dowell-River (British Columbia, Kanada)	Tütarlastekoor „Ellerhein“ (I koha jagamine)
„Tallinn '88“	Kammerkoor „Eesti Projekt“ (I koht ja üldvõit)
	Segakoor „Noorus“ (I koht)
	Tartu Akadeemiline Meeskoor (I koht)
	Tallinna Kammerkoor (II koht)
	Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (II koht)
	Tütarlastekoor „Ellerhein“ (II koht)
	Eesti Teaduste Akadeemia Meeskoor (III koht)
Budapest (Ungari)	Segakoor „Noorus“ (I koht ja üldvõit)
Viin (Austria)	Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (I koht)
1989 Cork (Iirimaa)	Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (publiku eripreemia)
Pesc (Ungari)	Viljandi KEK-i kammerkoor
Szolnok (Ungari)	Eesti Koorijuhitide Naiskoor
Tours (Prantsusmaa)	Tallinna Õpetajate Naiskoor (II ja III koht)
Varna (Bulgaaria)	Vabariiklik Koorijuhitide Segakoor (II koht)
Miedzzyzdroje (Poola)	Vabariiklik Koorijuhitide Segakoor
Arezzo (Itaalia)	Tallinna Õpetajate Naiskoor (I koht)
Tolosa (Hispaania)	Tallinna Kammerkoor (kaks III kohta)
Turu (Soome)	Tallinna Õpetajate Naiskoor (I koht)
Viin (Austria)	Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (I koht)
Marktoberdorf (Saksa LV)	Eesti Teaduste Akadeemia Meeskoor (II koht)
Olomouc (Tšehhi-Slovaki LV)	Tallinna Kammerkoor (II koht)
Budapest (Ungari)	Tartu lastekoor „Kurekell“ (I koht)
Klaipeda (Leedu)	Segakoor „Helitron“ (I koht)
1990 Riva del Garda (Itaalia)	Viljandi meeskoor „Sakala“ (II koht)
Neerpelt (Belgia)	Tallinna Pedagoogilise Instituudi Naiskoor (II koht)
Llangollen (Inglismaa)	Tallinna Aiandussuvhoosi segakoor
Giessen (Saksa LV)	Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor (I koht ja üldvõit)
Karditsa (Kreeka)	EKE Inserveride Meeskoor (I koht)
Tolosa (Hispaania)	Tallinna Pedagoogilise Instituudi Naiskoor (I koht)
Porto Alegre (Brasiilia)	Tallinna Õpetajate Naiskoor (I koht ja maailmakoori nimetus)
	Tütarlastekoor „Ellerhein“ (I koht)
	Tallinna Konservatooriumi Naiskoor (kaks I kohta)
	Tütarlastekoor „Ellerhein“ (I koht)
	Eesti Restauraatorite Meeskoor
	Tallinna Õpetajate Naiskoor (II koht)

SCRIPTA MUSICALIA saadaval:

- muusikaraamatukogudes
- kontserdisaalides
- muusikakoolides & konservatooriumis

SCRIPTA MUSICALIA

TEADMISEKS JA TÄITMISEKS

Laekuv käsikirj võiks olla eesti- või võõrkeelne. Artikli jms. pikkus on kuni 15 lk., arvustusel kuni 3 lk. Muud vormid kokkuleppel toimetusega (geniaalsete sõnavatuste puhul pole kokkulepet vaja). Töö palume esitada masinakirjas, kahekordse reavahega,

u. 15,5 cm rida, soovitatav 2-s eksemplaris. Palume lisada ka kaks lühilugu (5–6 lauset): artikli kokkuvõtte, ja andmed enda kohta. Töö lõppu eraldi aadress, telefon. Võite saata ka ainult andmeid teie meelest avaldada. Võite saata ka ainult andmeid teie

meelest avaldamist vääriva materjali kohta, ideevisandeid, huvitavat mitte-muusikalist materjali.

Varuks rahaliseid ja muudki põnevaid tasustamismoodused. Kõik väljaksed kuu lõpul.

Toimetuse retsenseerib käsikirju valikuliselt.

Peapantija: **MART VAINU**

Muusikaleht

sisu: **Mati Põdra**
trükikoda: **Tiina Tamberg**
keel: **Herbert Vainu**
masinakiri: **Anniko Roovere**

Tellimishind 9.80 (5.30 pooleks aastaks). Tellimine rahakaardiga toimetuse aadressil. Leht saadetakse postiga koju.

VÄLJAANDJAD:

„FRATRES“, EESTI MUUSIKAUHING, EV KULTUURIMINISTEERIUM

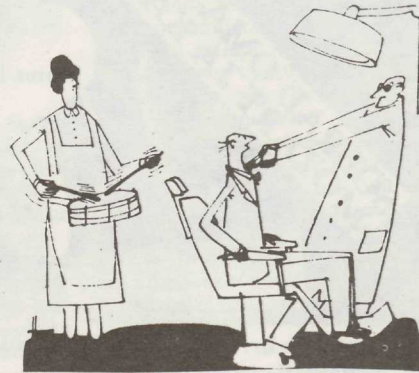
Tallinn 34 (200034), pk. 996.
Teisipäeval ja neljapäeval
14.30—16.00 514-580

Tell. 1314 Trk. „Oktoober“ 1 trp.

Sedasmust

Ar Muusikanädal

● Noore, kuid enesele juba kõlava nime teinud viiulikunstniku **Jascha Heifetzi** esimene kontsert **New Yorgi Carnegie Hall'is** meelitas kokku rohkesti muusikuid. Kontsert läks fenomenalse menuga ja tegi Heifetzi korrapealt kuulsaks ka **Uues Maailmas**. Väljapaiste viuldaja **Mischa Elman** viibis saalis koos pianist **Leopold Godowskiga**. **Elman** soovistas oma naabrile kõrvu: „Kas sa ei leia, et siin on üsna palav?“, mille peale sai vastuseks: „Klaverimängijale küll mitte!“

klaveri eriala

lk. 8

• koorijuhitise eriala

Merle Joonase (van. õp. E. Kaarepere); **Anne Kann** (prof. A. Üleoja); **Helen Kivimägi** (prof. O. Oja); **Piret Kuus** (van. õp. T. Kapten); **Inta Mikksaar** (prof. O. Oja); **Eve Määr** (prof. O. Oja); **Ave Sild** (dots. E. Üleoja); **Jaani-Eik Tulve** (van. õp. A. Soots)

• muusikapedagoogika eriala

Ea Jukk (dots. kt. T. Kangron); **Valve Libene** (dots. kt. T. Kangron); **Tiina Mee** (dots. U. Taremaa); **Katrin Nõgols** (prof. V. Laul); **Tiit Ojaveski** (prof. U. Järvela); **Alice Pehk** (dots. kt. E. Kangron); **Anneli Pere** (prof.-konsult. L. Verlin); **Silja Peters** (dots. kt. E. Kangron); **Dali Pung** (prof. kt. A. Sööt); **Ester Suleva** (prof. kt. A. Sööt); **Mari-ka Suurpe** (dots. kt. E. Kangron); **Katre Tuisk** (van. õp. A. Raias); **Indrek Umberf** (prof. kt. A. Sööt); **Iren Voites** (prof.-konsult. H. Uibo)

KAUGÖPPE OSAKOND

Jüri Ilves (prof.-konsult. B. Lukk, van. õp. I. Sillamaa); **Larissa Šilova** (dots. P. Lassmann); **Ene Vurm** (van. õp. L. Jöks)

viiuli eriala

Irina Aitai (dots. M. Teearu); **Ingrid Alasoo-Uppin** (dots. T. Reimann, van. õp. A. Leibur); **Olga Larissova** (dots. kt. U. Vulp)

kontrabassi eriala

Linda Jakovski (dots. K. Olt)

flöödi eriala

Anne Kann (dots. kt. J. Öun)

puhkpilliorkestri dirigeerimise eriala

Tatjana Kovš (van. õp. I. Tõnisson); **Ago Lend** (dots. kt. O. Kasemaa)

muusikapedagoogika eriala

Anneli Laos (van. õp. A. Raias); **Natalja Perevoztšikova** (dots. kt. T. Kangron); **Elina Vašurova** (van. õp. A. Raias)

KAS VIIMSELE PUHKUSELE?

„Muusikaleht“ läheb suvepuhkusele. Osalt on see sunnitud, sest pole veel materiaalselt alust lehe väljandmiseks. Palkade külmutamise ja entusiasmiga kaua ei mängi. Kui õnnestub finantspool tasakaalu saada, siis mõni sõna edaspidiseks: kavas on luua **Regionalia-rubriik**, kus hakkaksid tulema muusika-uudised, reportaažid ja lood Eestimaa kõigist paigust. On ettevalmistamisel **Tartu erinumber**, püüame kustutada võla muusikakuulamiseks loodud välismaist aparatuuri tootvate firmade tutvustamise osas. Planeeritud on alustada diskussiooni eesti koorimuusika tõsisest reformikavadest. Ja loomulikult kinnistada seda pikut, mis seni loodud. Eks näe, mis saab. Aeg antud elada, aeg antud surra.